

Bosuilstadion Tribune 1 (Antwerpen, Provincie Antwerpen)

Projectcode: 2017C415

Maart 2017

ARCHEOLOGIENOTA MET BEPERKTE SAMENSTELLING

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	4
1.1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1.1 Administratieve gegevens	4
1.2 Onderzoeksopdracht	6
1.2.1 Onderzoekskader	6
1.2.2 Ruimtelijke situering	6
1.2.3 Juridische context	7
1.2.4 Randvoorwaarden	7
1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein	8
1.2.6 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	9
1.2.7 Onderzoeksmethode- en strategie	11
1.2.7.1 Methode	11
1.2.7.2 Fysisch geografische situatie	11
1.2.7.3 Bekende archeologische vindplaatsen	12
1.2.7.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	12
1.2.7.5 Verstoringshistoriek	12
1.2.7.6 Algemene wetenschappelijke advisering en advies van specialisten	12
1.3 Assessmentrapport	13
1.3.1 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	13
1.3.1.1.1 Quartair	13
1.3.1.2 Bodem	14
1.3.1.2.1 Bodemtypes	14
1.3.1.3 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	15
1.3.1.4 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	17
1.3.1.5 Huidige gebruik en verstoringen	20
1.4 Doorslaggevende aspecten voor archeologische vrijgave	24
1.4.1 Geplande werken	24
1.4.2 Verstoringshistoriek van het terrein	24
1.5 Het gemotiveerd advies	24
1.6 Synthese	24
Deel 2: Bibliografie	25
Deel 3: Bijlagen	26

FIGURENLIJST (2017C415)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	5
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt)	5
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)	7
Figuur 4: indicatieve doorsnede van de geplande werken (zie ook bijlage 1).....	10
Figuur 5: draft van het grondplan van de gelijkvloers van de geplande tribune (zie ook bijlage 2).	11
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)	13
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt). ..	15
Figuur 9: Hoogteverloop van het projectgebied (van noordwest naar zuidoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).....	16
Figuur 10: locatie van CAI ID105026.	19
Figuur 11: projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970).	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt)	22
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)	23

TABELLENLIJST (2017C415)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	4
Tabel 2: Overzicht van de aanwezige CAI.	17

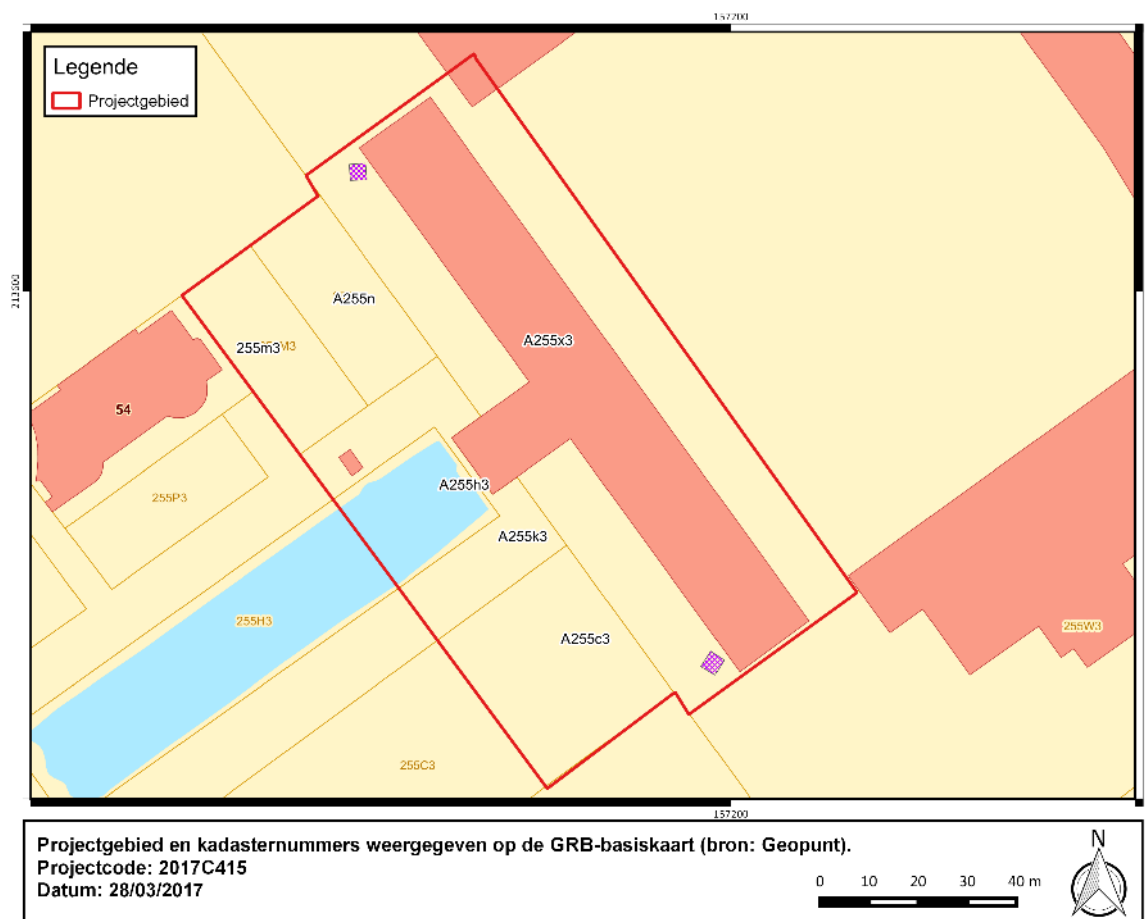
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

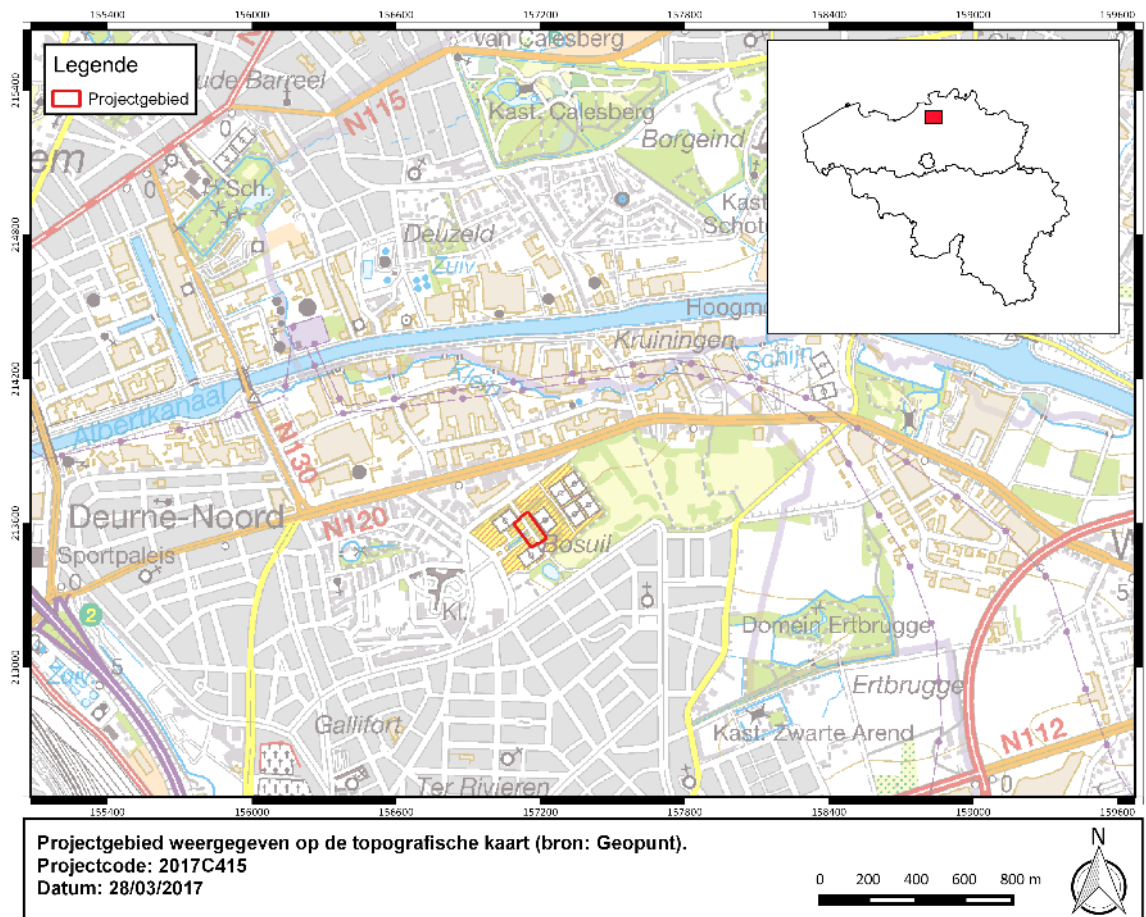
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Provincie Antwerpen
	Gemeente	Antwerpen
	Deelgemeente	Deurne
	Postcode	2100
	Adres	Oude Bosuilbaan
	Toponiem	Bosuilstadion Tribune 1
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 157049 Y _{min} = 213494 X _{max} = 157275 Y _{max} = 213651
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Antwerpen, Afdeling 28, Sectie A, nrs 255n, 255h ³ , 255k ³ , 255c ³ , 255x ³ , 255m ³ Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	Ludo Peeters en Peter Verstappen (Heemkundige Kring Deurne) Stadsarcheologische Dienst Antwerpen	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt)

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt)

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande vernieuwing van tribune 1 van het Bosuilstadion in Antwerpen. Het projectgebied wordt in deze studie Bosuilstadion Tribune 1 genoemd. Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van projectgebied Bosuilstadion Tribune 1. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

Er werd gekozen voor de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling omwille van de aard van de geplande werken en de verstoringshistoriek van het terrein.

1.2.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Deurne, deelgemeente van Antwerpen, in de provincie Antwerpen. Deurne is een sterk verstedelijkt oostelijk district van Antwerpen. Ten noorden van de locatie loopt de Oude Bosuilbaan, ten westen loopt de Jan Welterslaan en ten zuiden loopt de Ter Heydelaan.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)

1.2.3 Juridische context

Het projectgebied bevindt zich volgens het BPA nr. 32 in een zone bestemd voor dagrecreatie. Het terrein bevindt zich noch in een vastgestelde archeologische zone, noch in een archeologische site, noch in een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt ca. 9000m² en de ingreep in de bodem bedraagt meer dan 1000m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Bosuilstadion Tribune 1 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.2.6 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

Het project omvat het vernieuwen van tribune 1 van het huidige Bosuilstadion te Oude Bosuilbaan 54a – 2100 Antwerpen (Deurne).

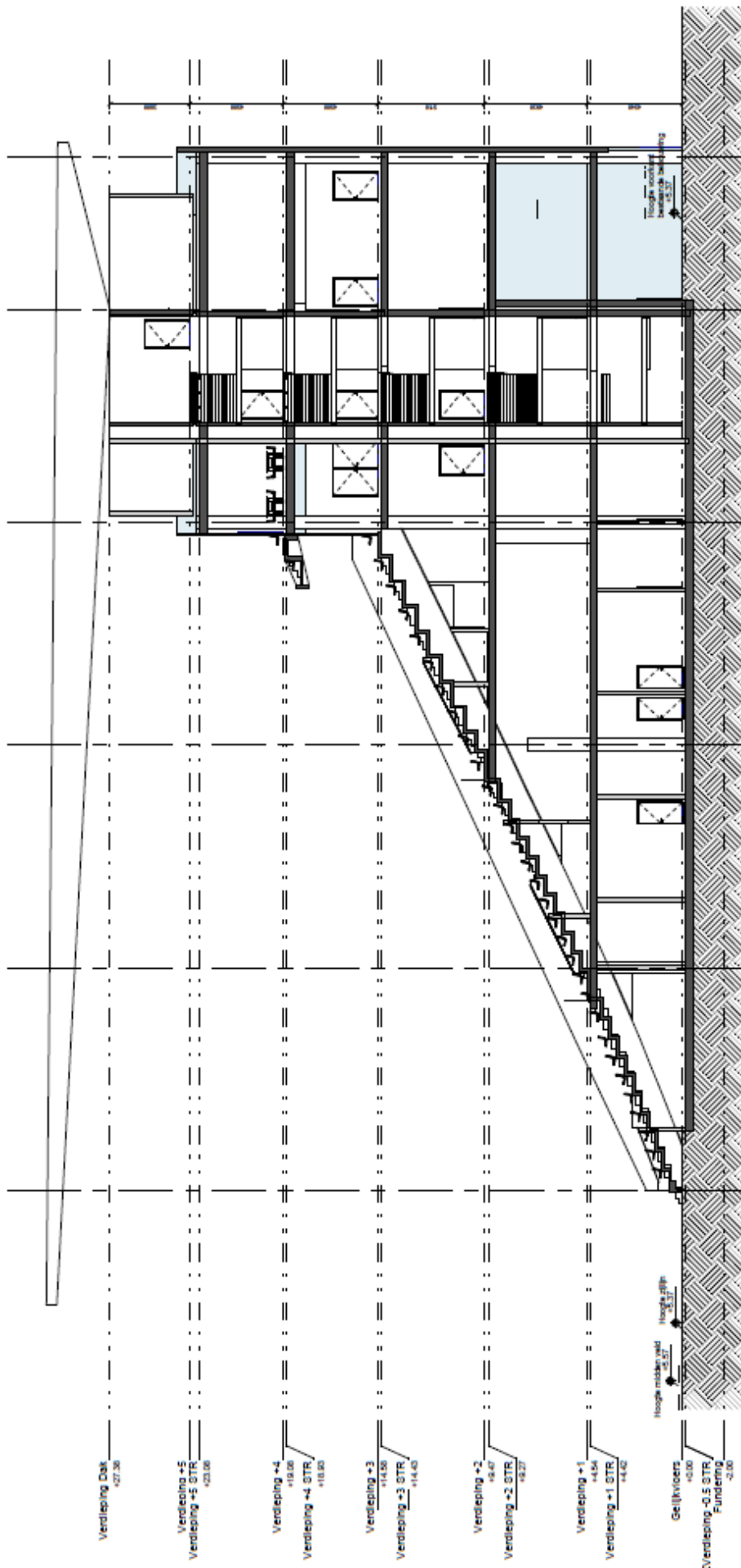
De huidige tribune 1 zal afgebroken worden en heropgebouwd worden tot een tribune met infrastructuur die een eerste klasse club waardig is. De huidige aanvraag beoogt de heropbouw van een tribune één met 5.630 plaatsen voorzien van alle faciliteiten voor een moderne recreatieve accommodatie. Deze nieuwe tribune zal de hoofdtribune worden van het stadion.

De capaciteit van de nieuwe tribune 1 wordt verhoogd met 3.257 plaatsen doch de totale capaciteit van het Bosuilstadion zal niet verhoogd worden.¹

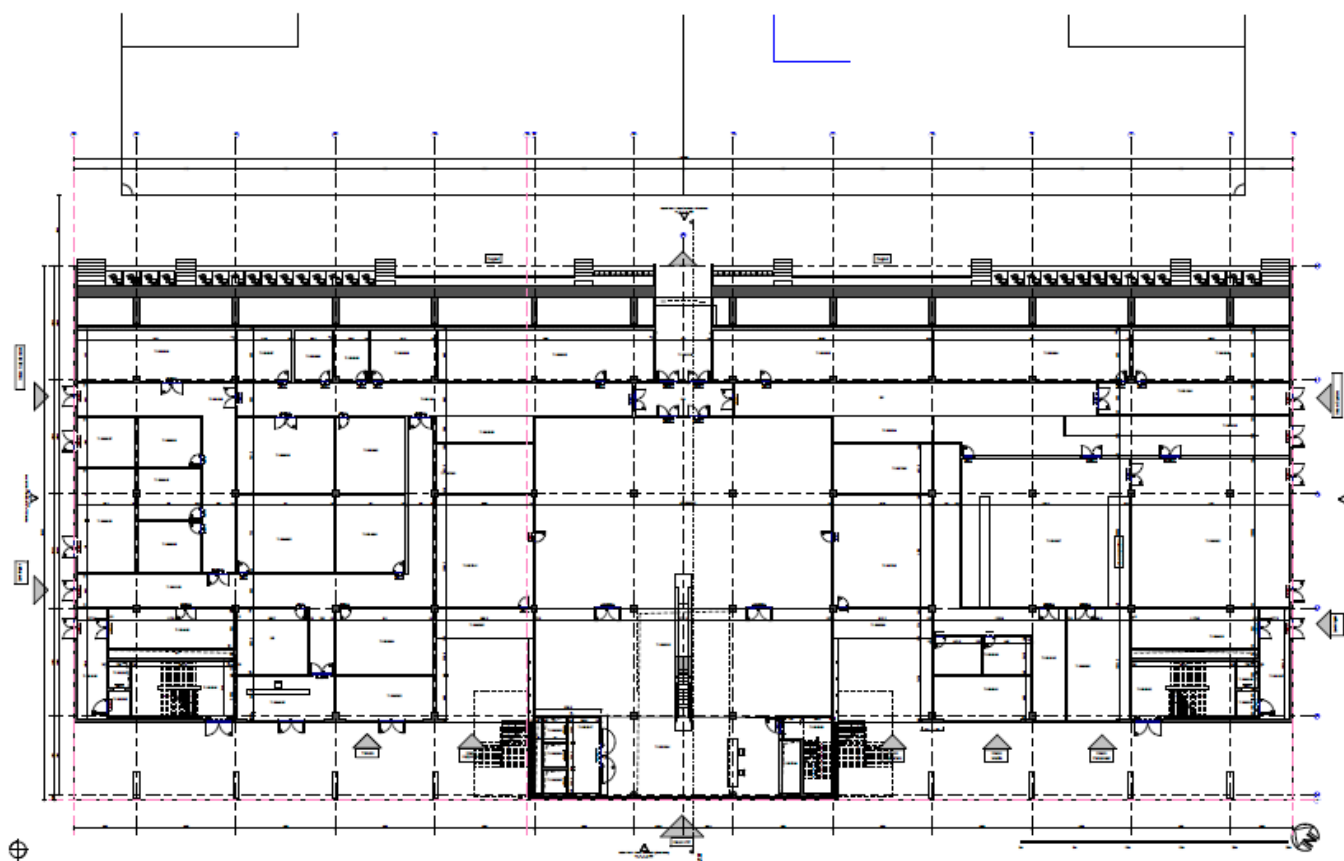
Tribune 1 zal het hart van het stadion worden. Het zal alle nodige faciliteiten voor een moderne hoofdtribune omvatten zoals kleedkamers voor de spelers/scheidsrechters, een high-end mediacentrum voor de pers, faciliteiten voor hulpdiensten, horeca (open tijdens trainingen en wedstrijddagen), loges en administratieruimte voor de club. Deze faciliteiten zullen de club toelaten om op een hoger niveau met een ruimer comfort haar supporters te ontvangen (Tribune 1).

De bouw van de tribune wordt voorzien van paalfunderingen.

¹ De totale toegelaten capaciteit van het Bosuilstadion bedraagt momenteel 12.975. De huidige te vernieuwen tribune één heeft 2.373 plaatsen, tribune twee 7.760 (waarvan 6.810 toegelaten/gebruikt), tribune drie 2.992 en tribune vier 800 plaatsen. De aanvrager zal echter het gebruikte aantal toegelaten plaatsen in de andere tribunes met hetzelfde aantal verminderen als verhoogd in tribune 1.

Figuur 4: indicatieve doorsnede van de geplande werken (zie ook bijlage 1).

Figuur 5: draft van het grondplan van de gelijkvloers van de geplande tribune (zie ook bijlage 2).

1.2.7 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.7.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Bij het raadplegen van dit bronnenmateriaal is gebleken dat er doorslaggevende elementen zijn die een archeologische vrijgave van het terrein vooropstellen. Om die reden werd enkel het relevante kaartmateriaal opgemaakt en bijgevoegd in deze archeologienota met beperkte samenstelling.

1.2.7.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen

- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.7.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.7.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.7.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

1.2.7.6 Algemene wetenschappelijke advisering en advies van specialisten

De Heemkundige Kring van Deurne, meer bepaald de heren Ludo Peeters en Peter Verstappen, omwille van hun participatie aan de opgraving ten westen van het projectgebied door Turninum in 1974.

De Stadsarcheologische Dienst van Antwerpen.

1.3 Assessmentrapport

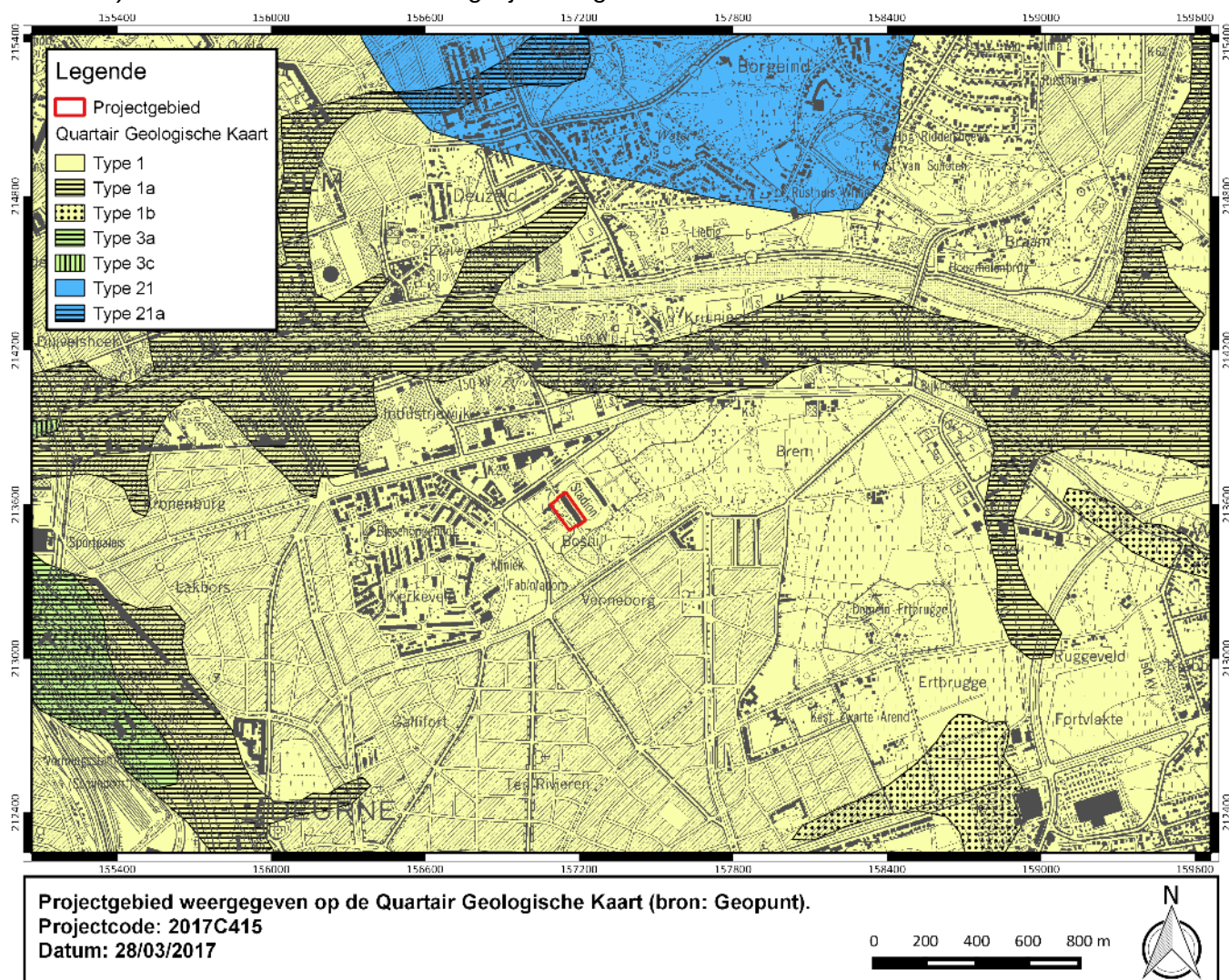
Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

1.3.1.1.1 Quartair

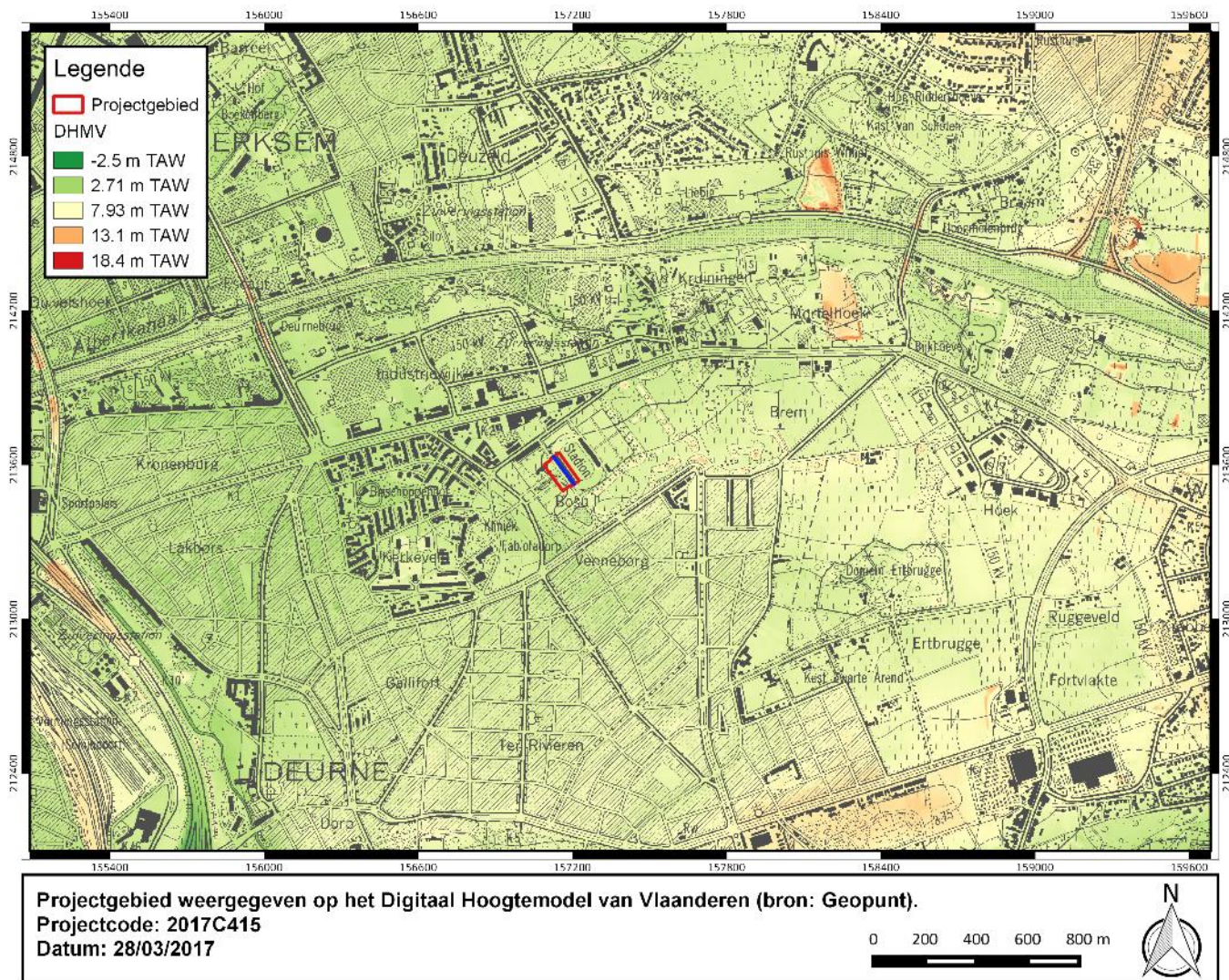
Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting (zand tot zandleem) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene.

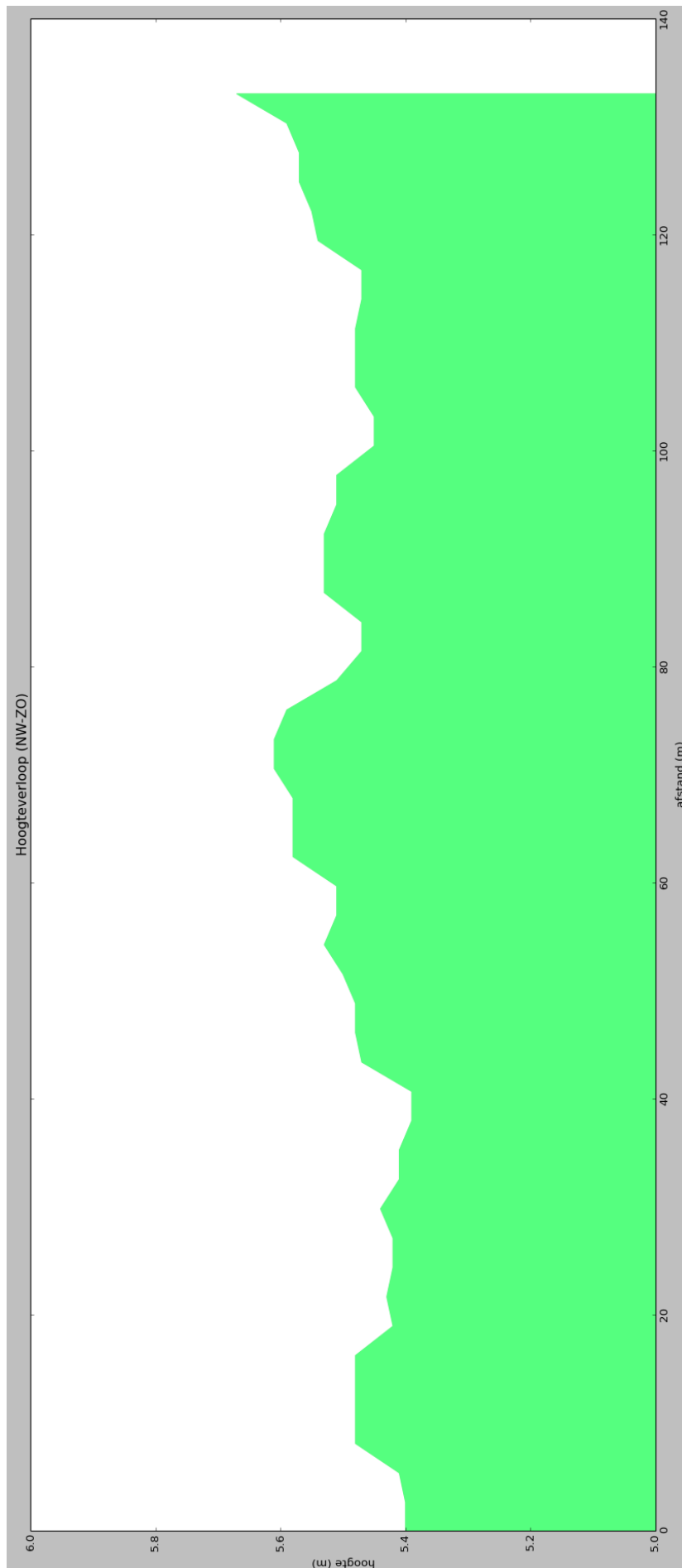
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)

1.3.1.3 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

De gemiddelde hoogte van het projectgebied bedraagt ca. 5,5 m TAW met een vlak verloop. Naar het noordoosten toe is er een stijging in het landschap op te merken terwijl het projectgebied zich in een vlakte bevindt.

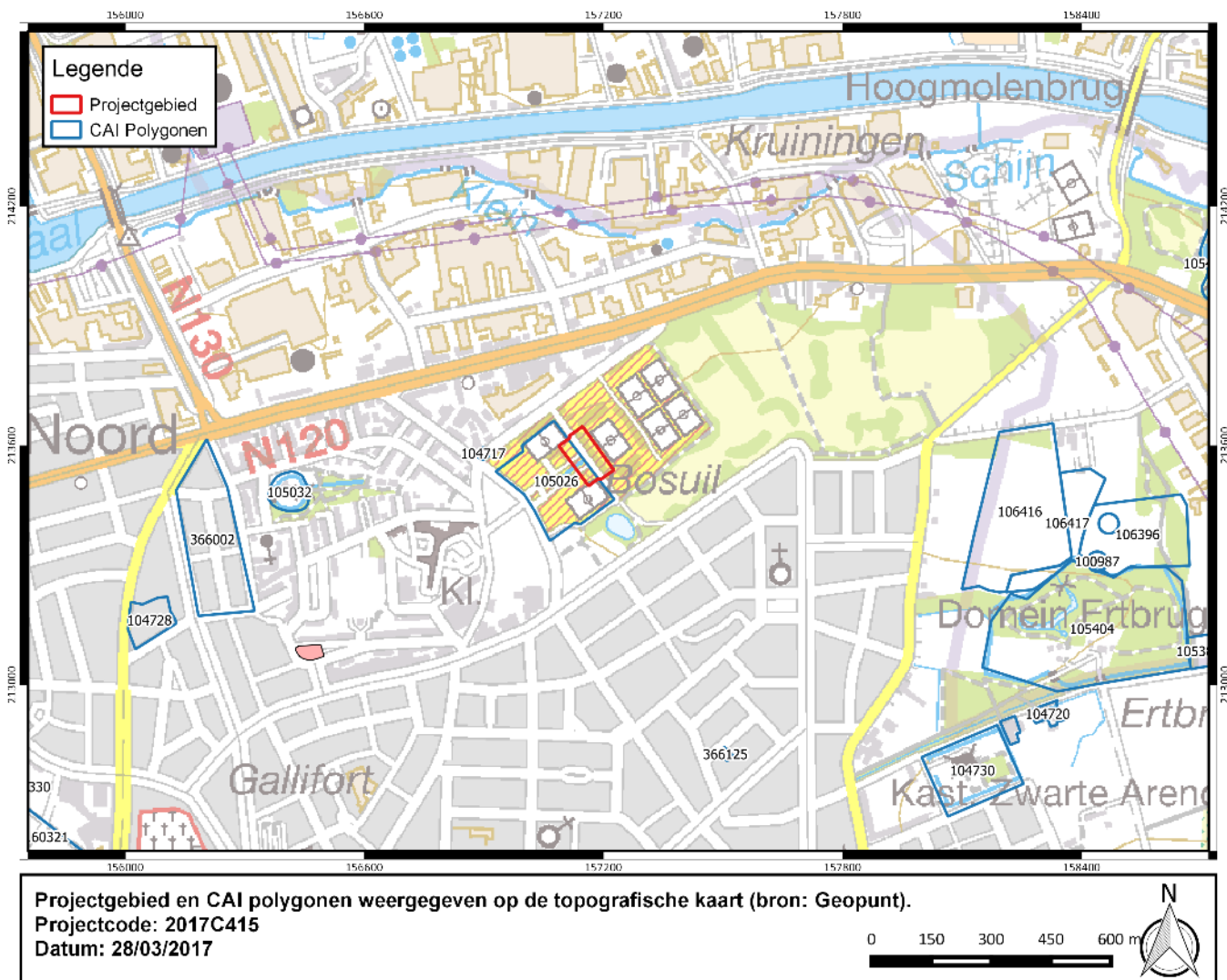
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

Figuur 9: Hoogteverloop van het projectgebied (van noordwest naar zuidoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).

1.3.1.4 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Tabel 2: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
105026	Opgraving (1974); NK: 150 meter Kasteel Gallifort Late IJzertijd: aangepunte eikenhouten planken; in de put zelf zat geen materiaal. Wel in de zich erboven liggende lagen 6 en 7: laag 6: klein handgevormd eivormig potje met licht gewelfde bodem en van een zeer slecht baksel laag 7: restanten van min 25 andere potten. Naast de waterput zijn ook kuilen aangetroffen waarin geen materiaal werd gevonden. 16de eeuw: lusthof

CAI nummer	Omschrijving
	Bron: - GOOSSENAERTS K. 1985: De Brons- en Ijzertijd in het Arrondissement Antwerpen. Een status quaestionis (licentiaatsverhandeling KULeuven), p. 24-25. ; - Paredis G. 1974: De ijzertijd-bewoning onder Gallifort te Deurne, Turninum 1974-4, p.145-151. ; - Goossenaerts K. 1987: De bronstijd en ijzertijd in het arrondissement Antwerpen (1800-50 AD), De Leiegouw jg XXIX, afl. 1-2, p. 135-141.
104717	Indicator cartografie; NK: 150 meter 18de eeuw: alleenstaande hoeve Bron: Kennes H., Plomteux G. & Steyaert R. met medewerking van Wylleman L. & Himler A. 1992: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Antwerpen, Fusiegemeenten, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 3ND, Brussel - Turnhout, p. 228.
105032	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Motte met slotgracht Bron: Goris M., Persoons E. en Van der Haegen H. 2003: Een kaartboek van de Sint-Michielsabdij Antwerpen 1640-1793, Cartografische en iconografische bronnen voor de geschiedenis van het landschap in België VII, Brussel.

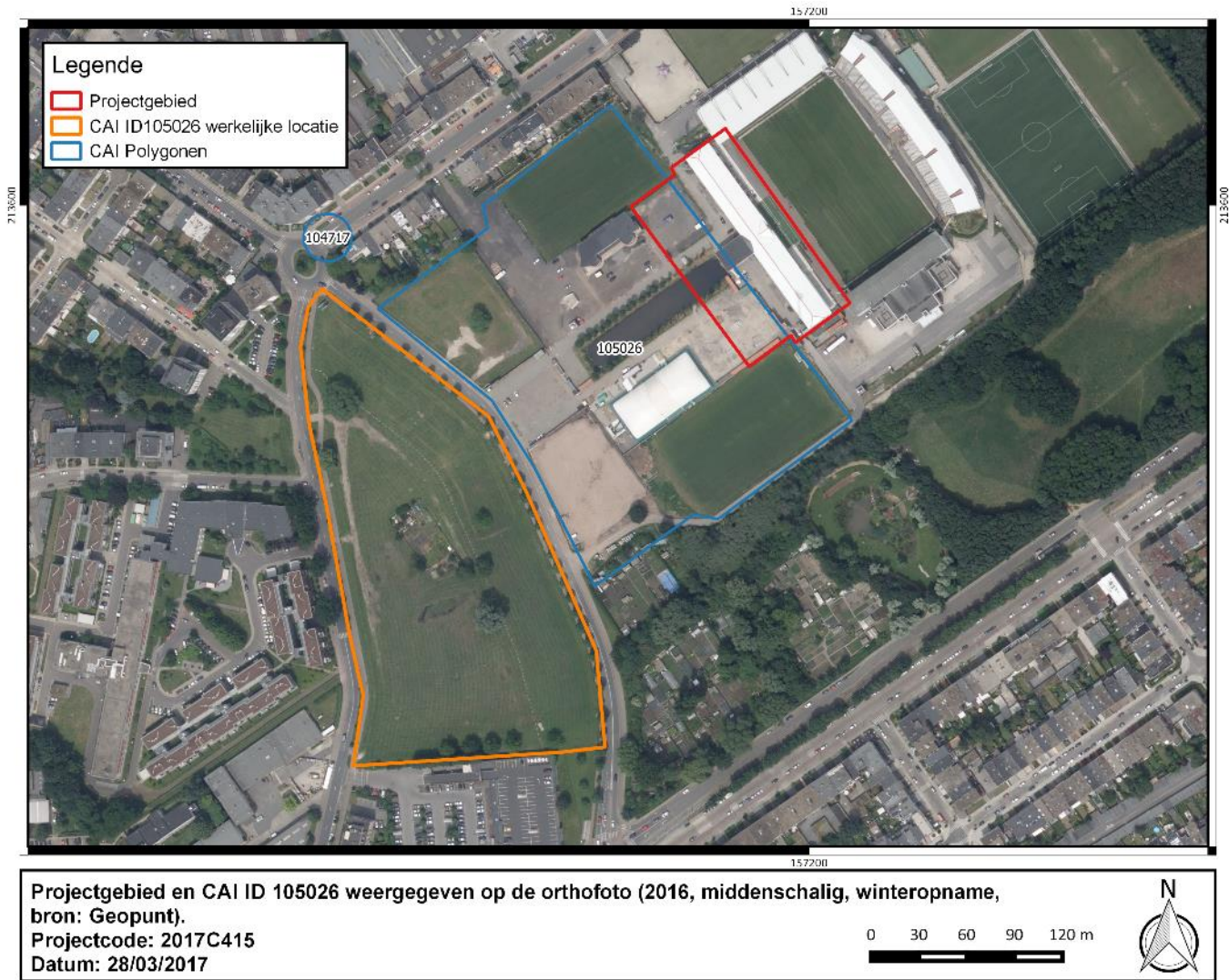
Gezien CAI Indicator 105026 projectgebied 'Bosuilstadion Tribune 1' snijdt, werd deze alsnog in detail onderzocht in het kader van de opmaak van deze archeologienota.

In 1974 werd op deze locatie door de Heemkundige Kring van Deurne een archeologische opgraving uitgevoerd. Participanten aan deze opgraving waren onder andere Ludo Peeters en Peter Verstappen, die met het oog op dit bureauonderzoek werden gecontacteerd. Aanleiding van het archeologisch onderzoek waren een wetenschappelijke vraagstelling, de vele volksverhalen over het Kasteel Gallifort en de kasteelruïnes die er voor W.O.II nog te zien waren. De locatie van de opgraving wordt foutief weergegeven op de CAI en bevindt zich ten westen van de huidige polygoon, tussen de Gallifortlei en de Jan Welterslaan (Figuur 10). Momenteel is het terrein in gebruik als hondenweide. Bij de opgraving werden volgende archeologische sporen aangetroffen:

- Een 16de eeuwse 'kasteel', waarvan de restanten zich nog steeds onder het huidige maaiveld zouden bevinden. In 1523 wordt het nog vernoemd als een hoeve "met een stenen huysen er op staende". Het betreft hier dus zeker geen kasteel in de ware zin van het woord. In 1542 werd het benoemd als een omwaterd gebouwencomplex opgericht door een rijke antwerpse handelaar Lazarus Tucher. Het behoort dus tot de 36 luthoven of buitenverblijven die rijke Antwerpenaren in Deurne oprichtten in de 16e eeuw.
- Ijzertijdvondsten: een waterput in eikenhouten planken tot in de Scaldisiaan schelpenbank met erboven een brandlaagje met La Tène-scherven. Er was geen mogelijk in verdere omgeving. Men had tijdens de opgraving reeds het vermoeden dat lokaal door de diverse bouwwerken aan luthof Gallifort veel materiaal verloren was gegaan.²

Deze archaeologica werden langs de westelijke zijde van de site aangetroffen; enkel de oostelijke grens van de sporen kon afgebakend worden. De sporen strekken zich dus vermoedelijk verder uit naar de westen toe. Projectgebied Bosuilstadion Tribune 1 bevindt zich ten oosten van de archeologische opgraving uit 1974.

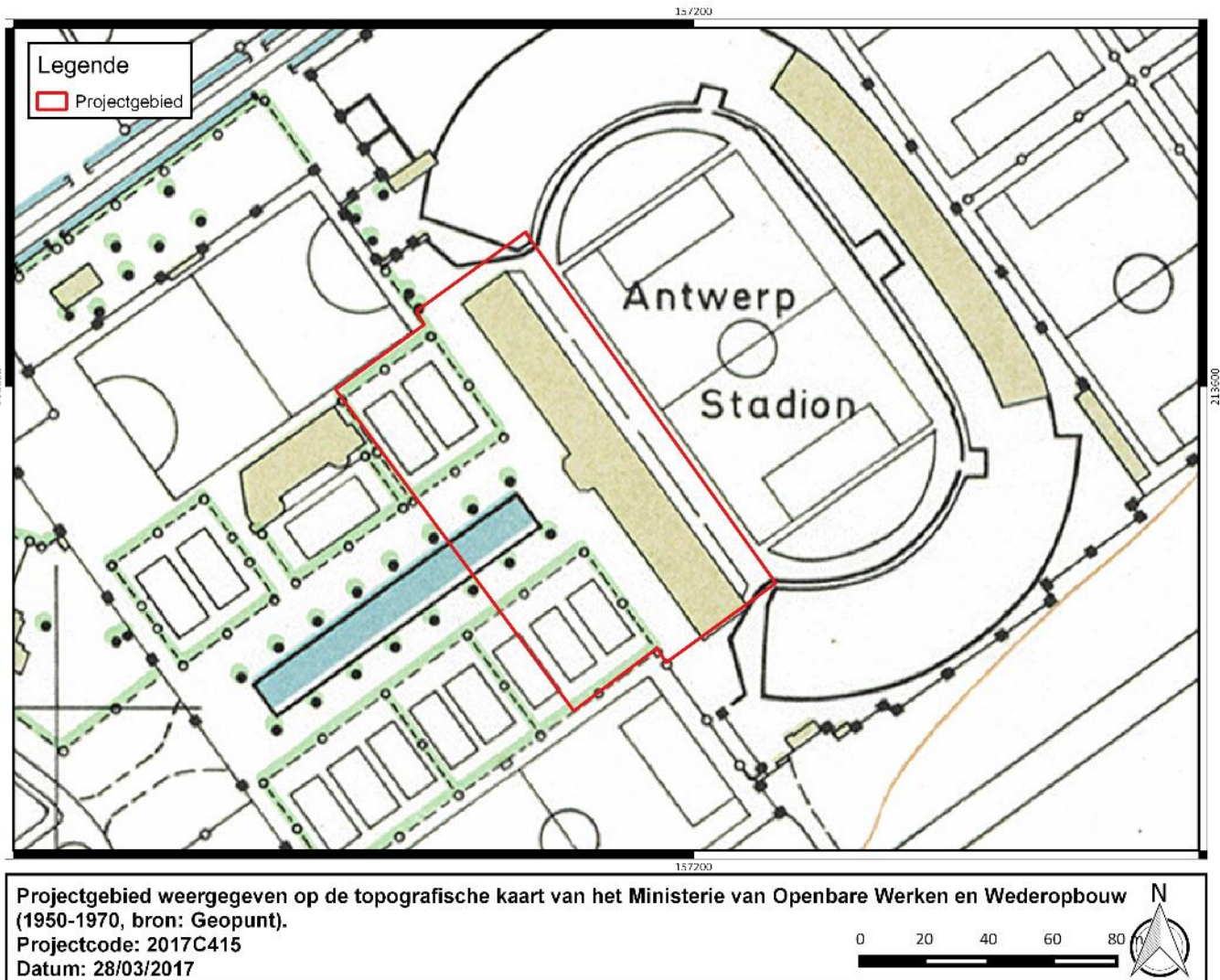
² Mondeling contact met Ludo Peeters en Peter Verstappen, d.d. 23/03/2017.

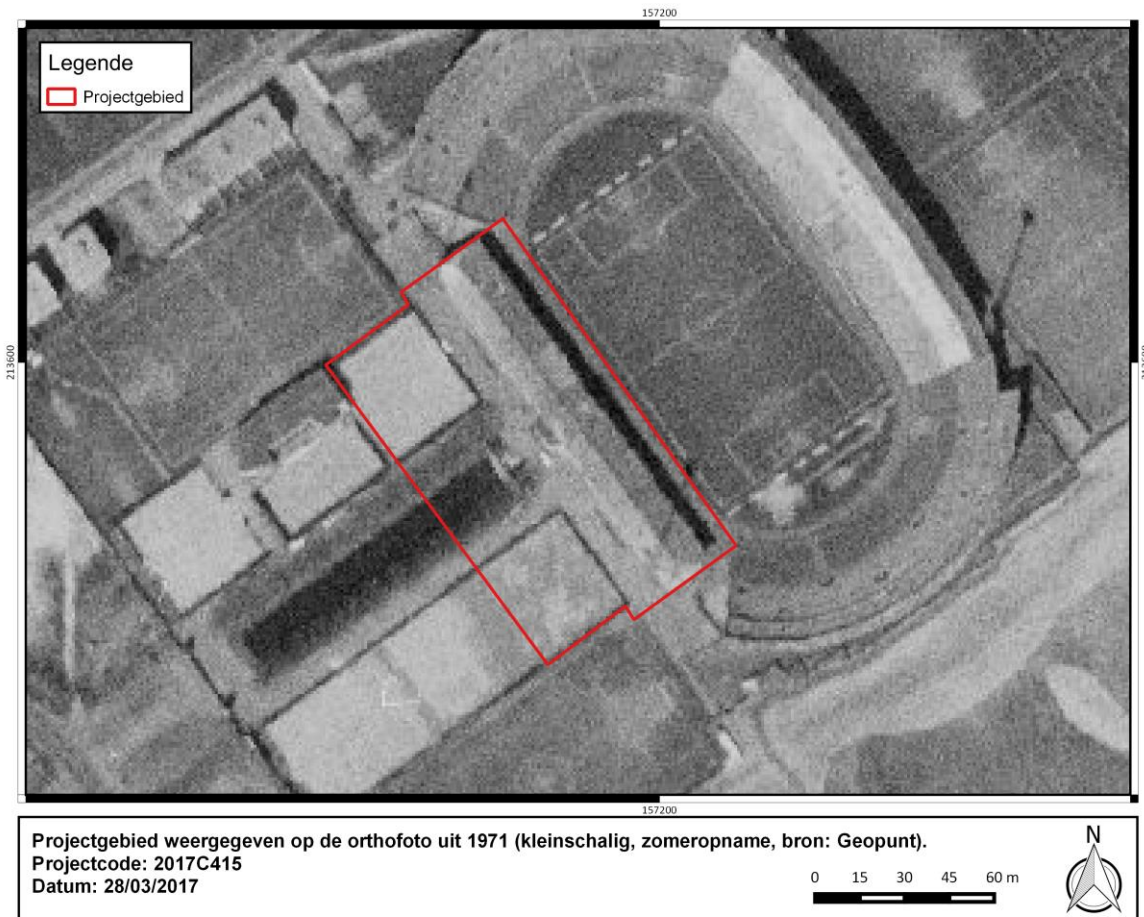
Figuur 10: locatie van CAI ID105026.

1.3.1.5 Huidige gebruik en verstoringen

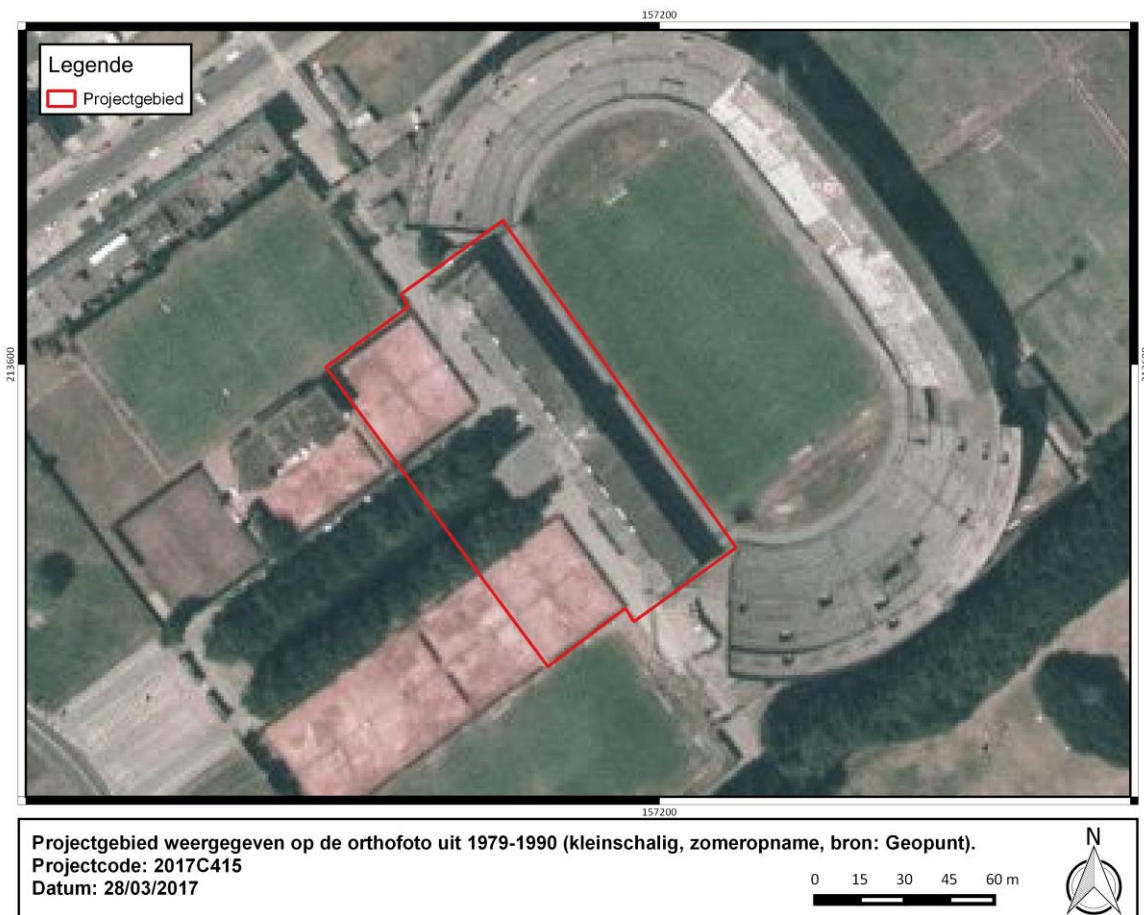
Momenteel bevindt zich binnen de grenzen van het plangebied Tribune 1 van het Bosuilstadion. Het hoofdgebouw en de overdekte hoofdtribune van het voetbalstadion dateren uit 1923. De topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970) en de orthofoto's vanaf 1971 tot heden tonen weinig evolutie; binnen het projectgebied bevindt zich tribune 1, alsook verharde parking, tennispleinen (tot 2000-2003) en een deel van een waterpartij.

Figuur 11: projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970).

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)

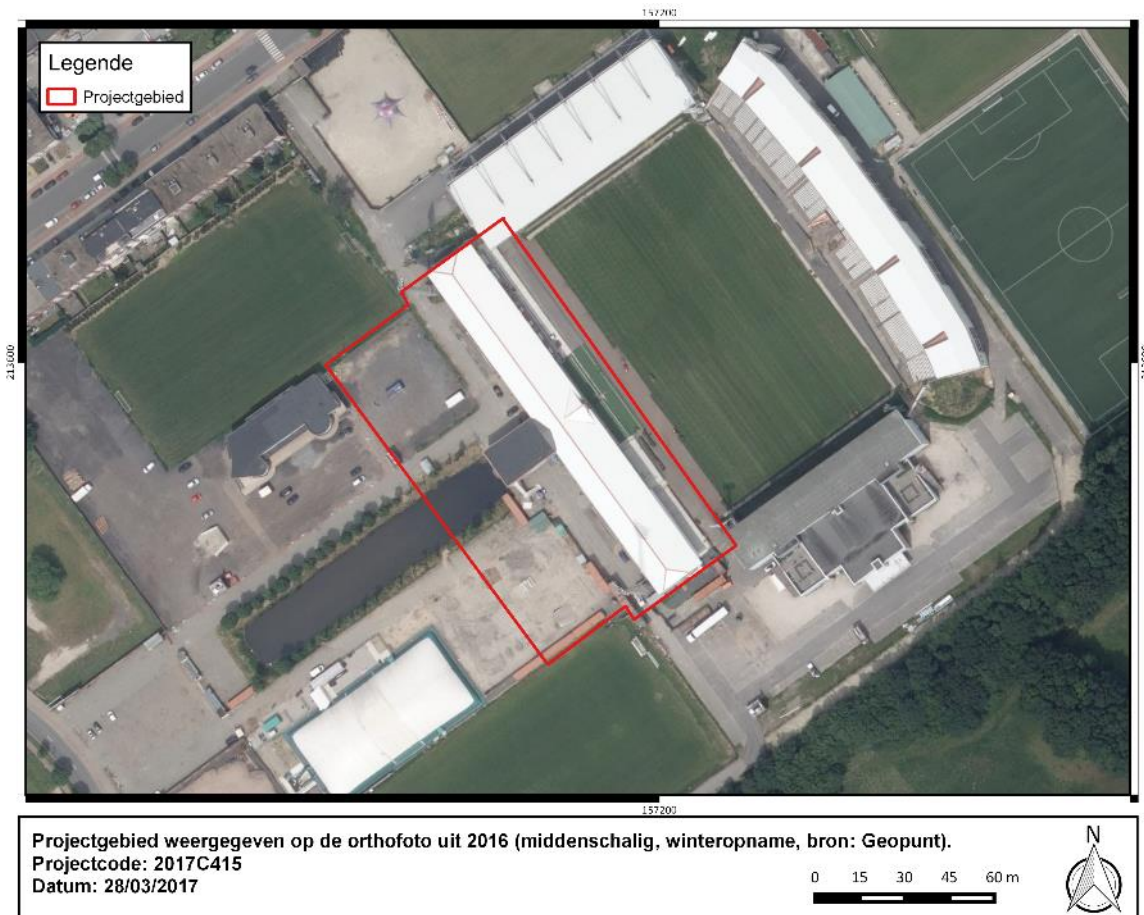
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt)

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)

1.4 Doorslaggevende aspecten voor archeologische vrijgave

In het geval van projectgebied 'Bosuilstadion Tribune 1' wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd. De doorslaggevende argumenten daarvoor zijn de aard van de geplande werken en de verstoringshistoriek van het terrein.

1.4.1 Geplande werken

De werken omvatten het afbreken en de heropbouw van tribune 1 van het Bosuilstadion. Echter zal er geen kelder voorzien worden bij de realisatie van deze tribune, waardoor er niet zal geroerd worden aan de onverstoorde bodem. Dit is tevens te zien in de indicatieve doorsnede die is toegevoegd in bijlage 1.

1.4.2 Verstoringshistoriek van het terrein

Cfr. 1.3.1.5 Huidige gebruik en verstoringen. Het projectgebied bestaat uit Tribune 1 van het Bosuilstadion van Antwerpen, daterend uit 1923. Voor de Tribune bevinden zich verharde terreinen, die in het verleden functioneerden als parking of tennisterrein, alsook een deel van een waterpartij.

De landschappelijke bronnen geven aan dat er ter hoogte van het plangebied geen afgedekte, diepe archeologie te verwachten valt. Eventuele archeologische resten bevonden zich oppervlakkig in de bodem, maar deze werden hoogstwaarschijnlijk verstoord door de aanleg van de huidige Tribune 1.

1.5 Het gemotiveerd advies

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het projectgebied een zeker archeologisch potentieel heeft. In de omgeving van plangebied kunnen archeologische sporen vanaf de prehistorie aangetroffen worden. Toch wordt hier afgezien van verder archeologisch onderzoek omwille van kosten-baten analyse om de volgende redenen: de aard van de geplande werken is dusdanig dat deze zich voor het grootste deel situeert op dezelfde locatie van de bestaande Tribune 1. Het merendeel van de geplande ingrepen vindt plaats in reeds geroerde grond en de ingrepen waar wél ongeroerde grond verstoord wordt zullen geen nuttige kenniswinst opleveren. Gelet op voorgaande argumenten mag duidelijk zijn dat enig verder onderzoek met ingreep in de bodem, in het beste geval, zeer beperkte archeologische sporen zal blootleggen. Hierbij zal elk ruimtelijk inzicht en elke context zoek zijn. Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken zal met aantoonbare zekerheid niet leiden tot nuttige kenniswinst. Alle nuttige en noodzakelijke onderzoeken werden uitgevoerd.

Uiteraard moet wel gewezen worden op de bestaande archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.4.1 van de vigerende wetgeving met betrekking tot het onroerend erfgoed.

1.6 Synthese

De opdrachtgever plant een nieuwe vergunningsaanvraag voor de herbouw van de hoofdtribune van het Bosuilstadion in Antwerpen. Op basis van de verstoringshistoriek van het terrein en de aard van de geplande werken wordt hier geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	2017C267
Onderwerp	Bosuilstadion Tribune 1
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	23/03/2017

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	23/03/2017

Plannummer	3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Ruimtelijke situaring
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/03/2017

Plannummer	4
Type plan	Plan
Onderwerp plan	Doorsnede
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	onbekend

Plannummer	5
Type plan	grondplan
Onderwerp plan	Gelijkvloers van de geplande tribune
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	onbekend

Plannummer	6
Type plan	Quartair geologische kaart
Onderwerp plan	Quartaire kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/03/2017

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Bodemkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/03/2017

Plannummer	8
Type plan	DHM
Onderwerp plan	Hoogtemodel
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/03/2017

Plannummer	9
Type plan	Grafiek
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/03/2017

Plannummer	10
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	11
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	23/03/2017

Plannummer	12
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	1971
Aanmaakschaal	kleinschalig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	23/03/2017

Plannummer	13
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	2000-2003
Aanmaakschaal	middenschalig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	23/03/2017

Plannummer	14
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	2008
Aanmaakschaal	Middenschalig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	23/03/2017

Plannummer	15
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	2016
Aanmaakschaal	Middenschalig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/03/2017